

25. august, 2021

Informasjonsforvaltning er ikke et mål i seg selv

Lånekassens rammeverk for informasjonsforvaltning

Gustav Aagesen, PhD

Leder Data og Informasjonsforvaltning (CDO)

gustav.aagesen@lanekassen.no

Bakgrunn/Agenda

1. Motivasjon – behovet for informasjonsforvaltning
2. Erfaringer – skalering for en datadrevet virksomhet
3. *Rammeverk* – kritiske faktorer og innsatsområder
4. Oppsummering – utgangspunkt for videre arbeid
5. Veien videre – felles løft for fagområdet

Behovet for informasjonsforvaltning

Vi klarer ikke å jobbe datadrevet uten å gi
informasjonsforvaltning mer oppmerksomhet

**Vi har behov for prosesser og løsninger
som sikrer viderebruk og verdien av våre data**

Viderebruk av data

Primærformål

*[Behandling av data for å ..]
levere Lånekassens nødvendige
tjenester fastsatt av
Kunnskapsdepartementet.*

Søknadsbehandling
Utbetaling
Innkreving
Klagebehandling

Gjenbruk

Bruke opplysninger som finnes fra før i det offentlige fremfor å hente de fra borger på nytt. (uavhengig av formål)

Sekundærformål

*[Behandling av data for å ..]
tilpasse, utvikle, kontrollere og
informere om Lånekassens
tjenester.*

Utvikling
Statistikk/Analyse
Brukersentrering
Forvaltning
Direktoratsfunksjon

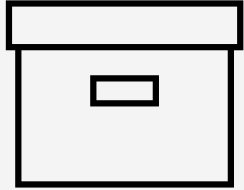
Viderebruk

Bruk av opplysninger til andre formål enn det de ble samlet inn for.

Alt. Viderebehandling

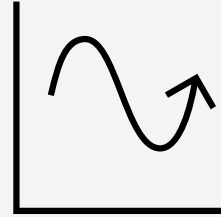
Intern viderebruk

Forvaltning

Arkivlov
Forvaltningslov
Økonomiregelverk

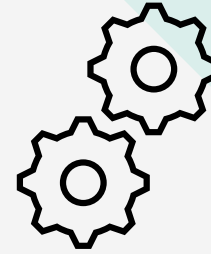
«.. å sikre arkiv som har betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at disse kan bli tatt vare på og gjort tilgjengelige for ettertiden»

Informasjon

Innsiktsportal
data.lanekassen.no

- Virksomhetsforståelse
- Hvordan produserer vi?
- Hvordan brukes ordningene våre?

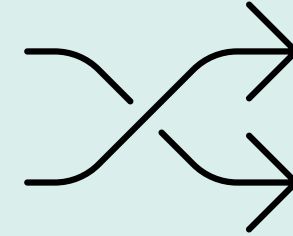
Systemutvikling

Applikasjoner og modeller

Data fra produksjon som grunnlag for

- Endringer i produkter
- Trening av modeller

Formål: Mer effektiv behandling

Strategisk utvikling

Saldo i nettbank

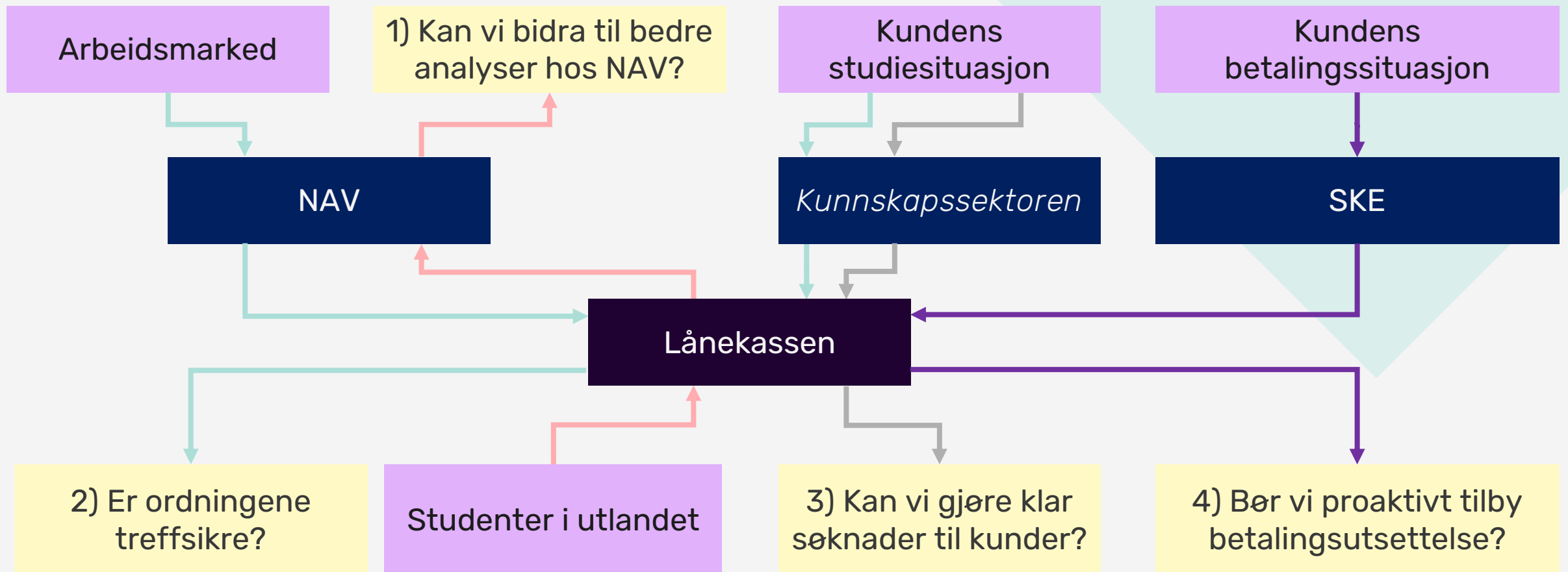
Bruksinformasjon som beslutningsgrunnlag for videre forretningsutvikling.

F.eks.: Er det riktig å tilby betalingsutsettelse via nettbank?

AVANSERT ANALYSE

DATAGRUNNLAG

Viderebruk i samhandling med eksterne

Global eller lokal fokus

GLOBALT
Effekt

***Fungerer våre
ordninger?***

*Lange feedback loops
(men minkende)*

*Endre forskrifter
og samhandling*

LOKALT
Effektivitet

***Kan vi levere
raskere?***

*Korte feedback loops
(men økende)*

*Endre arbeidsform
(+ forskrifter og
samhandling)*

Informasjonsforvaltning i endring

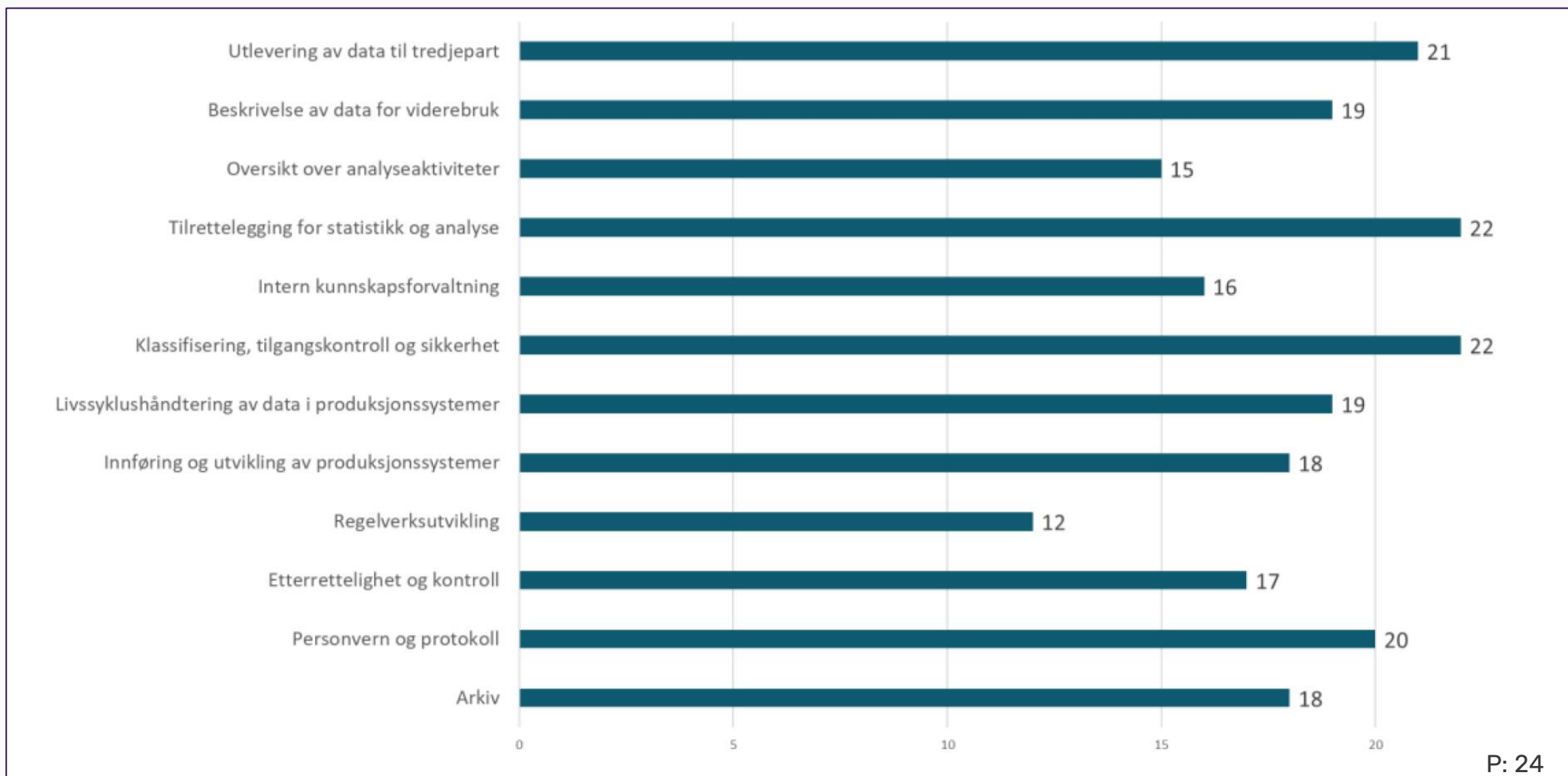
- 2004: Orden i eget hus er ikke nødvendig. (Alt blir jo digitalt)
- 2015: Orden i eget hus er nødvendig for **kun én gang**
- 2017: Orden i eget hus er nødvendig for **personvern**
- 2019: Orden i eget hus er nødvendig for **intern effektivitet**
- 2021: Orden i eget hus er nødvendig for **måloppnåelse**

<https://data.norge.no/guide/veileder-orden-i-eget-hus/>

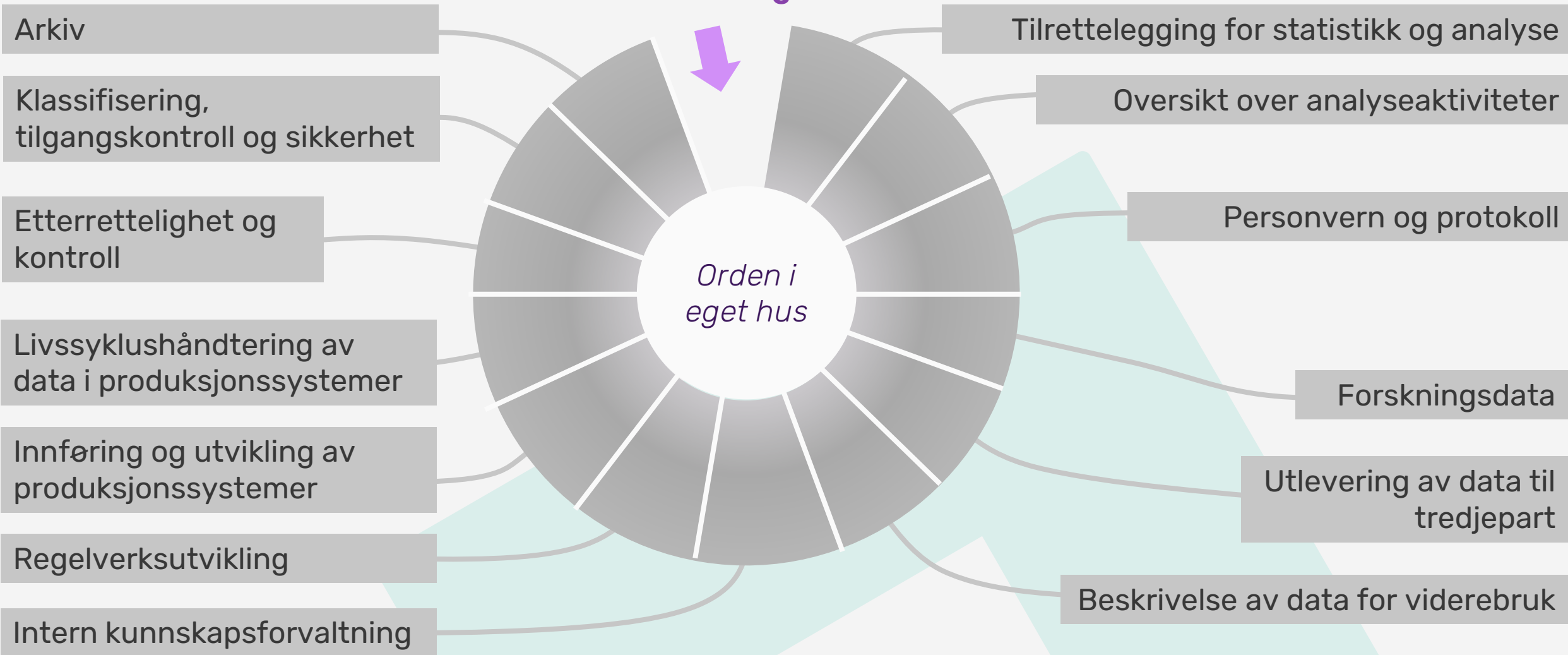

Områder der orden i eget hus oppleves relevant

Orden i eget hus sikrer flyt mellom interesseområder

Koordinering?

Oppsummering så langt

Relevans og verdien av viderebruk av data internt og eksternt

1. Vi ønsker å levere treffsikre virkemidler for politikken
2. Vi ønsker god logistikk i tjenesteproduksjon
3. Vi ønsker god logistikk i forretningsutvikling

Vi får ikke til dette uten å forvalte kunnskapen vår på en god måte.

Informasjonsforvaltning

Kan vi stole på datagrunnlaget?

Informasjonsforvaltning i Lånekassen

Metadatatforvaltning

Kataloger og kodeverk. Hva har vi? Hvor kommer det fra? Hvorfor har vi det? Hva brukes det til? Hvordan skal vi forstå det?

Dataforvaltning

Dataens livssyklus. Dekker alt fra innsamling, validering, lagring, bearbeiding, beskyttelse, bevaring, kvalitetsmåling, gjenfinning, tilgjengeliggjøring, anonymisering og destruering.

Styring

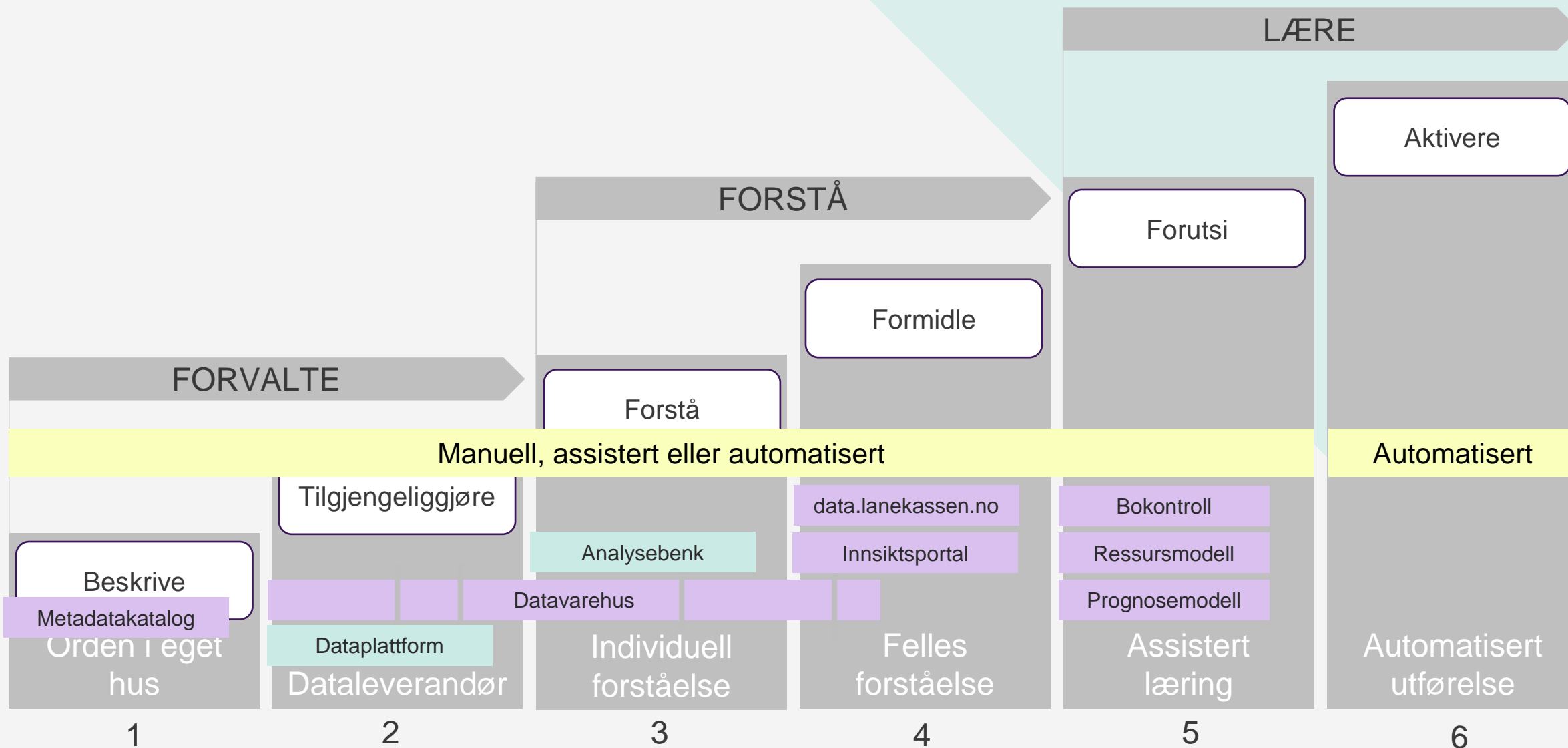
Administrasjon. Hvem har ansvaret, hvordan skal det følges opp, hva er verdien av ulike datasett, hva er akseptabel kvalitet, hva er kostnaden av å ha data, hva krever det av organisasjonen å forvalte, hvilke tiltak skal prioriteres?

Styringen må operasjonaliseres og helst integreres

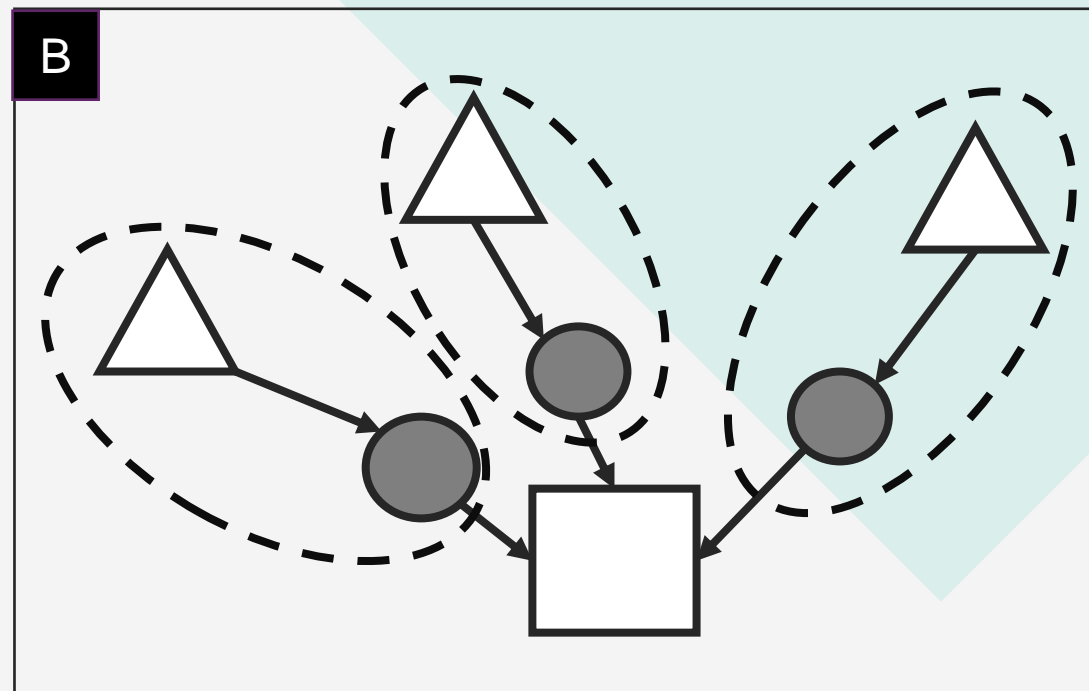
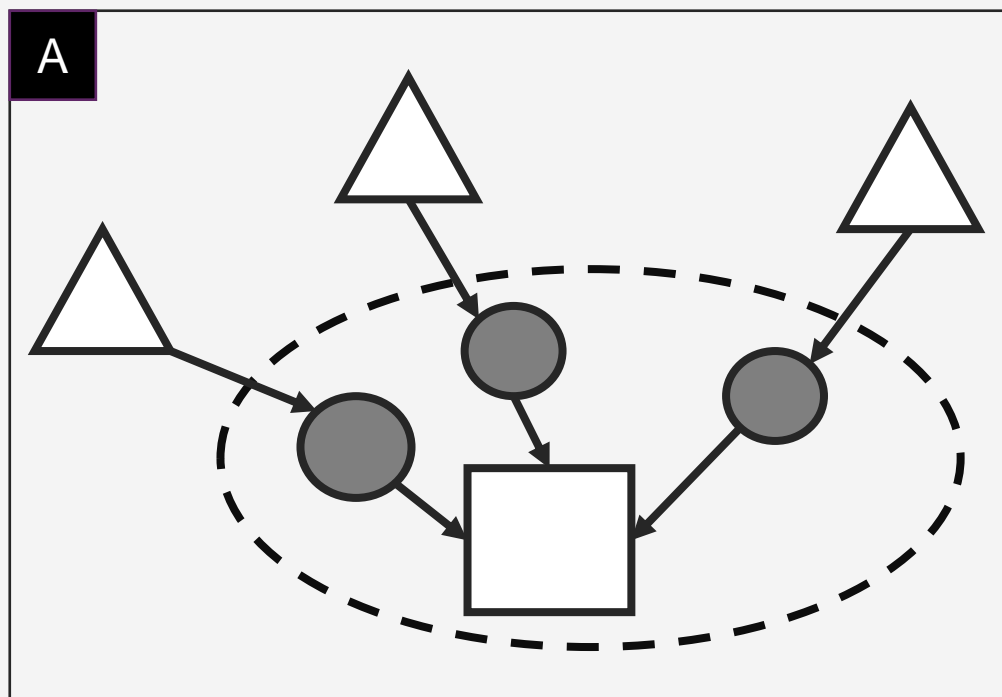
Skalering for en datadrevet virksomhet

Erfaringer fra innføring i Lånekassen

Modenhetsnivå for en datadrevet virksomhet

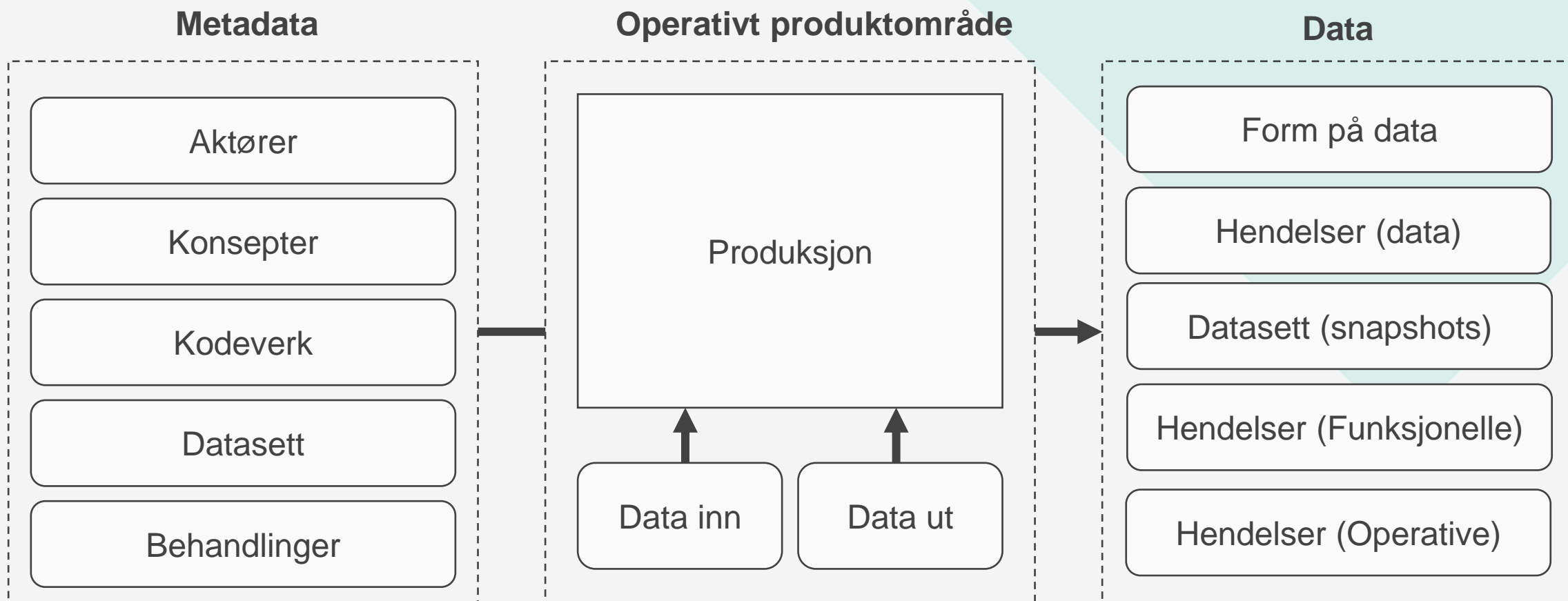

Ansvar for dataprodukter

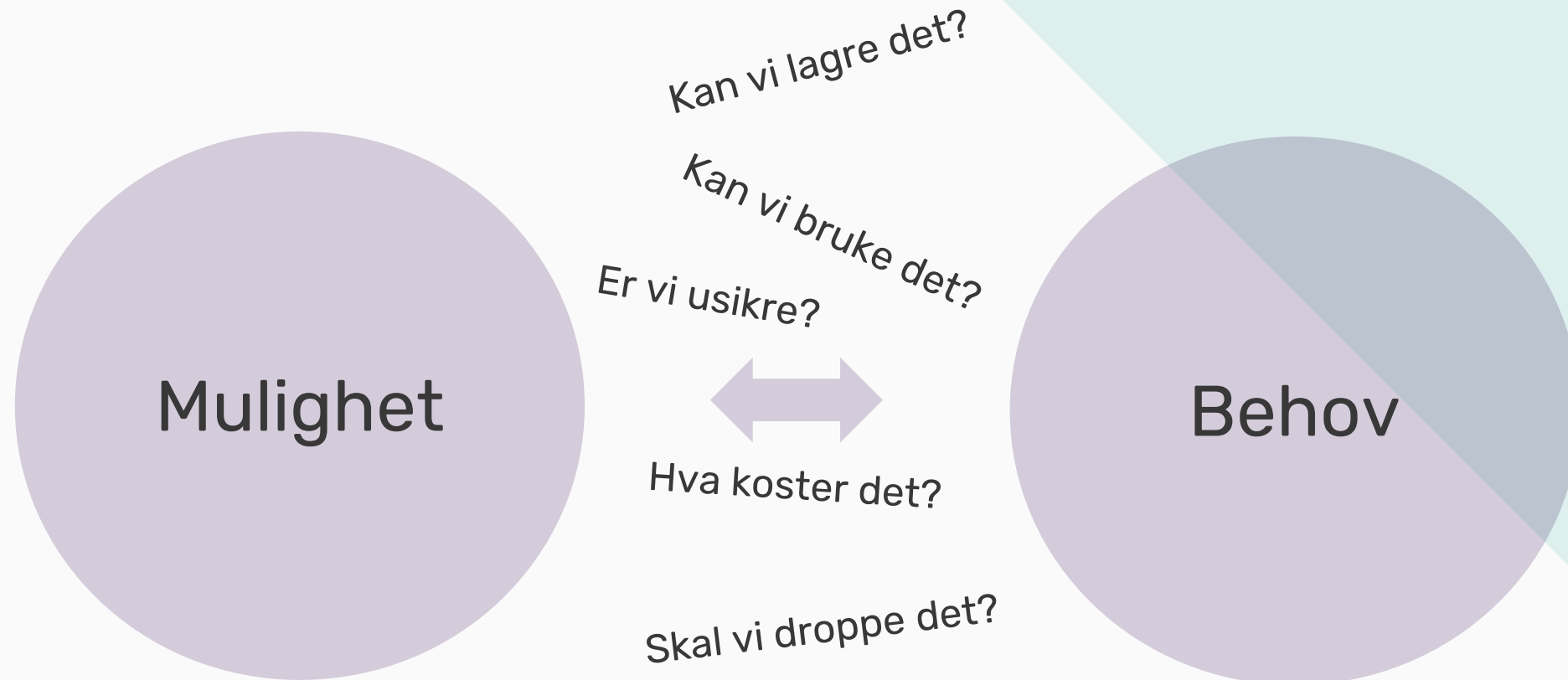

Eks: Tilgjengeliggjøring som grunnlag for viderebruk

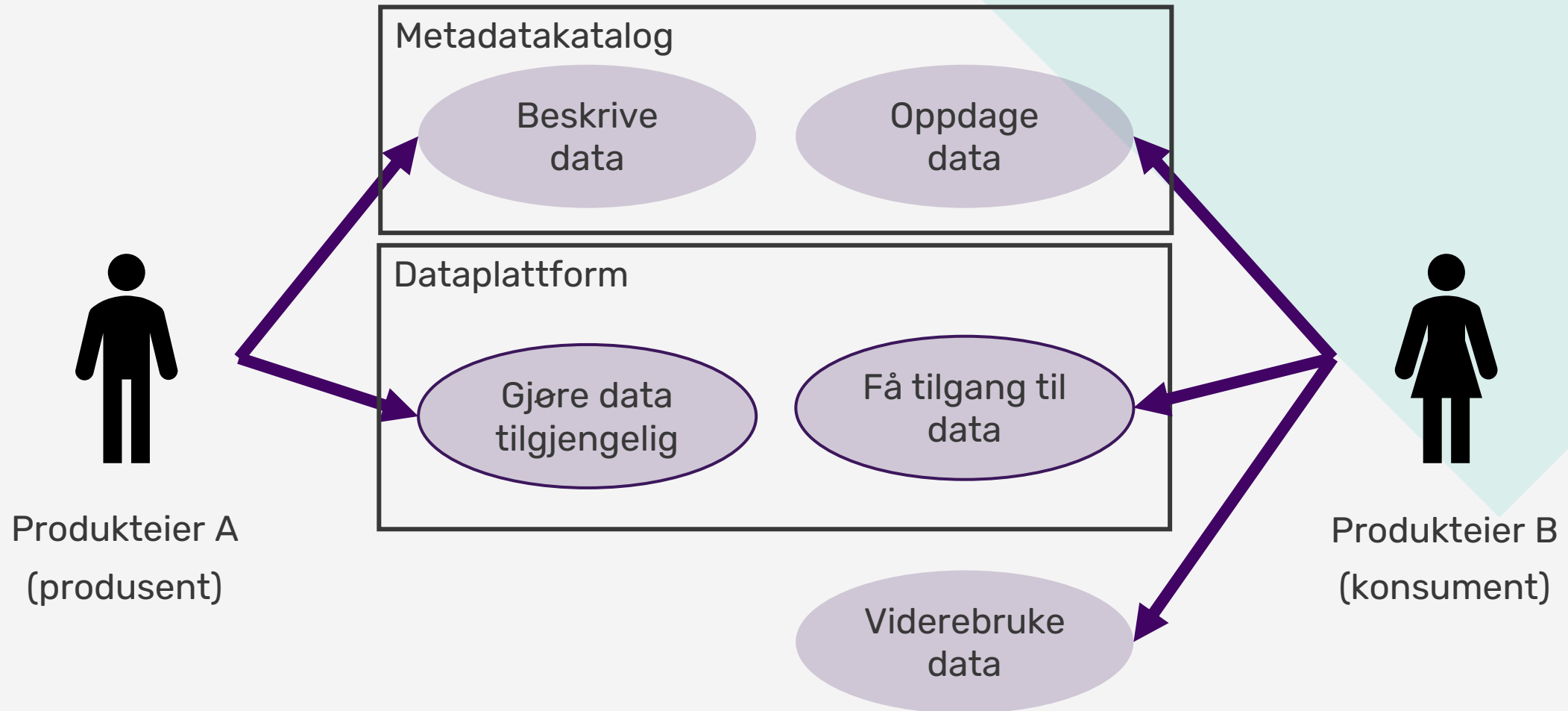
Data og beskrivelser av data

Bevisstgjøring: Behov- eller mulighetsdrevet?

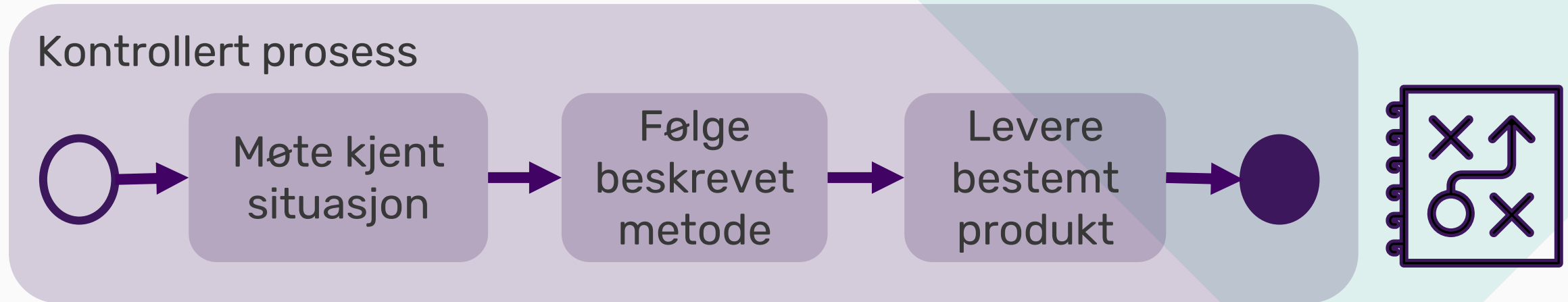

Hva er driveren?

Eks: Scenario for bruk

Gjennomføring

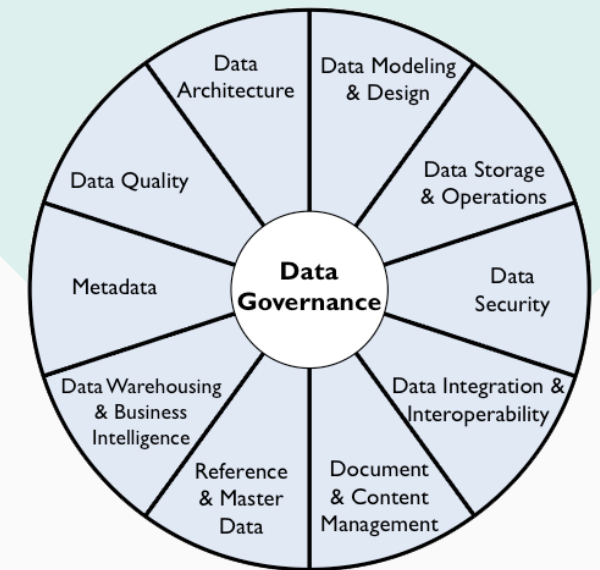

- En oppdatert «playbook» bidrar til profesjonalisering og ivaretar hensyn til viderebruk.
- Fra manuell til veiledet, eller automatisert

Gjennomføring - Rammeverk

Data Mesh, DAMA DMBOK og Agile2

- 1. Data har strategisk verdi*
- 2. Virksomhetens informasjonsmodell er strategisk*
- 3. Vær nøye med innsamling og analyse av data for produktvalidering*

Copyright © 2017 DAMA International

Koker ned til en motivasjon for en nødvendig endring i måten vi tenker om utvikling og livssyklusforvaltning av våre løsninger.

Kontroll

Vi må å kunne skalere opp uten at informasjonsforvaltning blir en flaskehals eller ned uten overhead

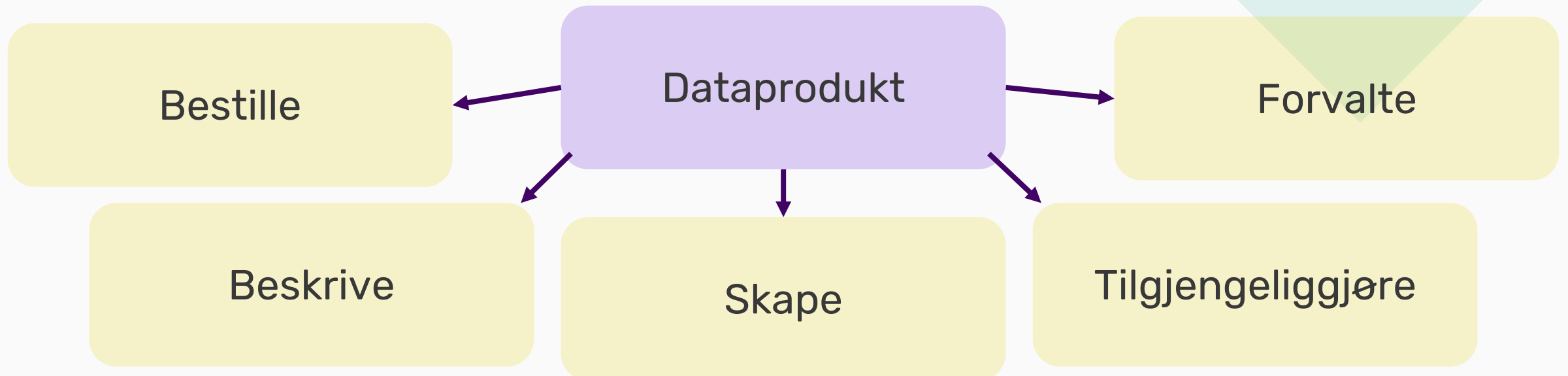
- Prosessformalisering gir forutsigbarhet
  - Trygghet i utførelse
  - Forventning til leveranser
- Stikkprøver og konsistenskontroll

Kontrollert prosess

Kontrollmekanisme

Støtte

1. Sikre flyt i aktiviteter
2. Nødvendig fag- og verktøykompetanse
3. Sikre integritet og oppfølging av den den verdien som informasjonsforvaltningen blir

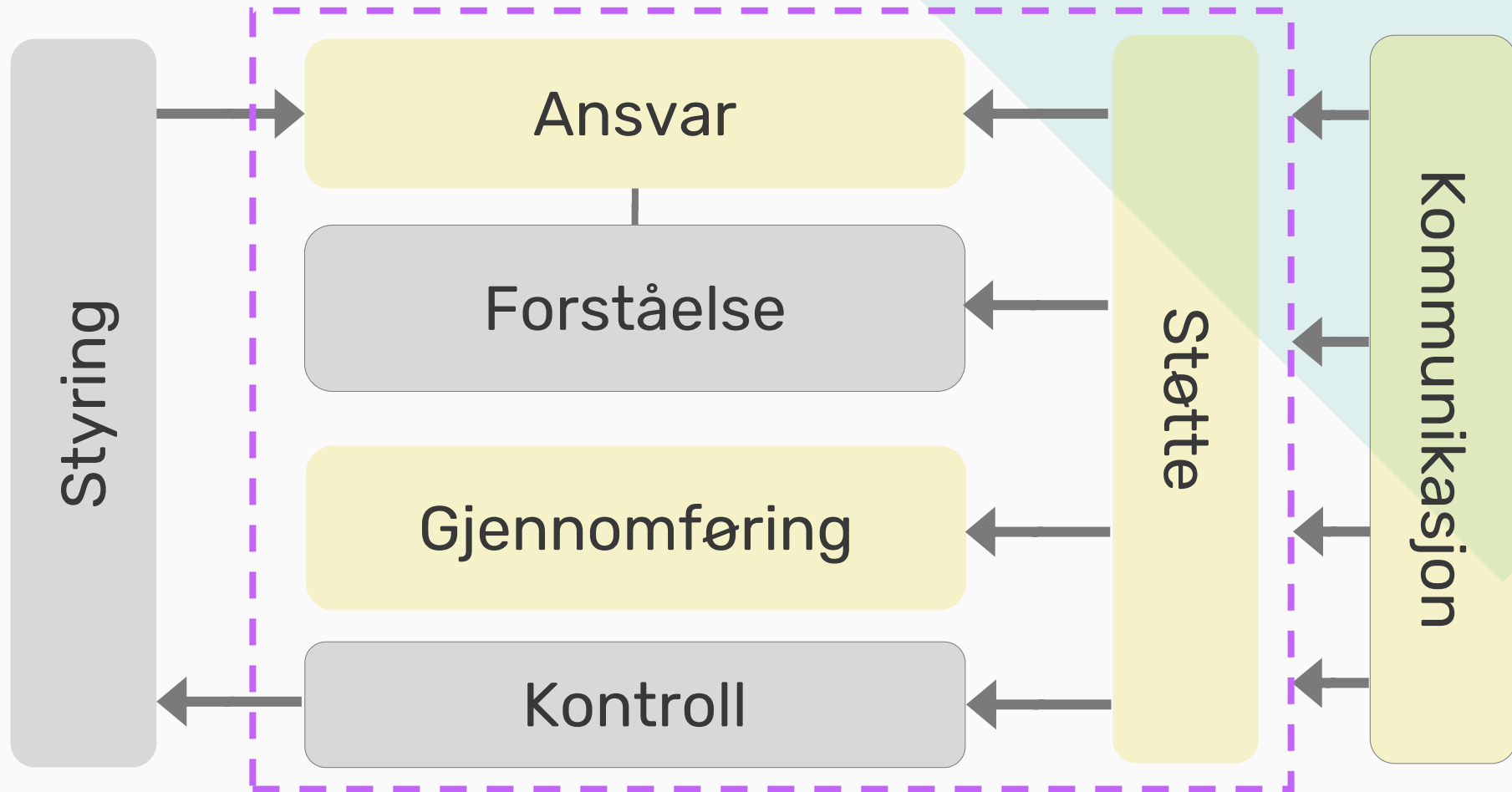

Kritiske faktorer

På vei mot et rammeverk for informasjonsforvaltning

Skissert rammeverk

Styring og kommunikasjon

Kommunikasjon

Styring

INFORMASJONSFORVALTNING

Ansvar

Forståelse

Gjennomføring

Kontroll

1. Etablere funksjonen
2. Sikre nødvendige verktøy
3. Informasjonsforvaltningsråd
4. Bevisstgjøre organisasjon på ansvar og muligheter
5. Sikre ressurser for veiledning og forvaltning
6. Ansvarliggjøre prosjekter
7. Standardisering
8. Videreutvikling av funksjonen

Refleksjoner tilknyttet effektiv gjennomføring

Gjennomføring og støtte

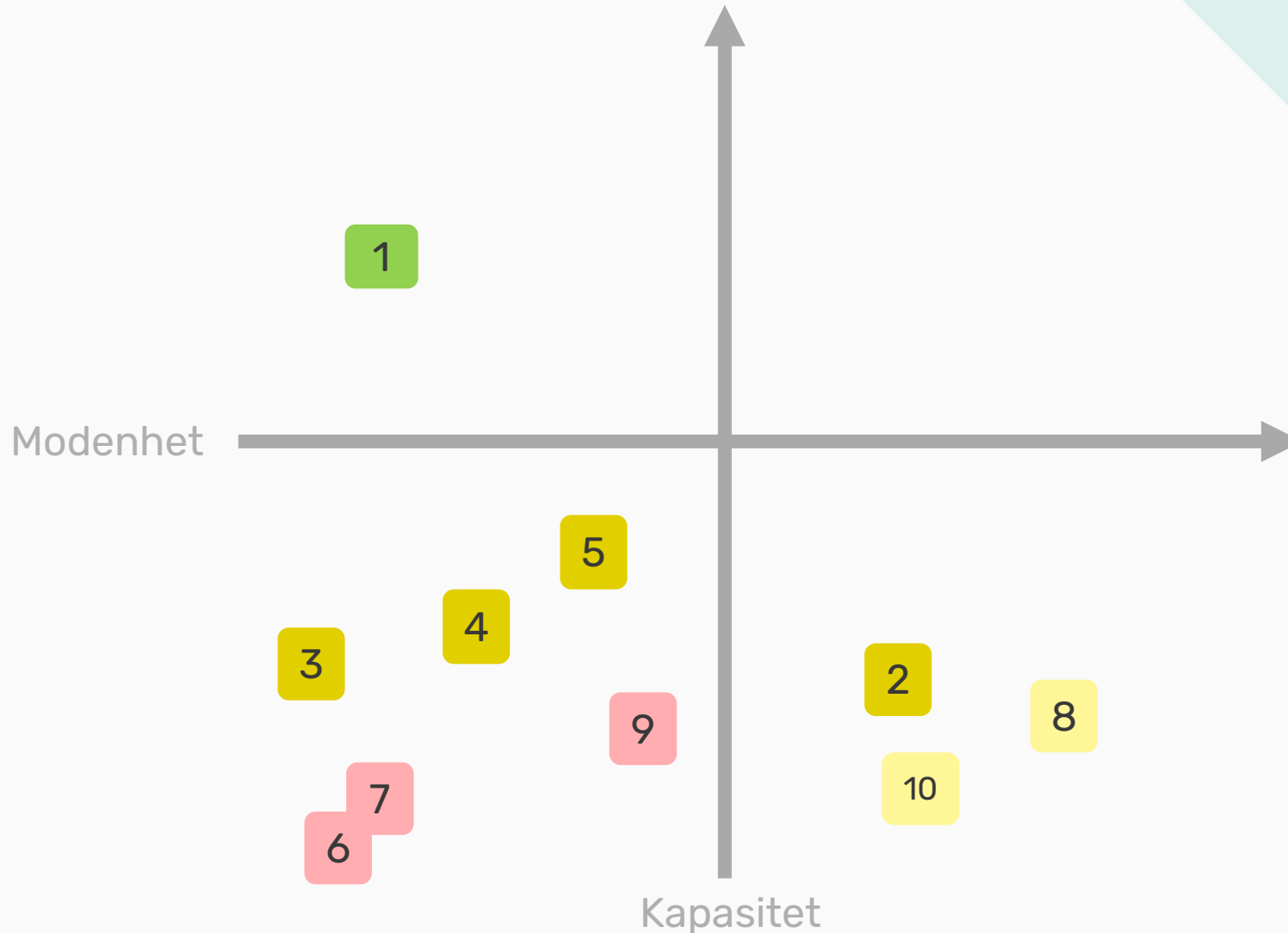

Gjennomføring og styring

Gjennomføring og kommunikasjon

Egenvurdering

1. Styringsråd med eierskap til ressurser
2. Verktøy for å forvalte et felles kunnskapsgrunnlag
3. Verktøy for kontroll over informasjonsverdier
4. Ansvarliggjøre eiere av data
5. Formalisere prosesser og leveranser for bedre forståelse og kontroll
6. Utvikle og tilpasse standarder
7. Måle modenhet og forbedringsområder
8. Automatisere der det er mulig
9. Heve kompetanse for bedre autonomi på kritiske områder
10. Sikre støtte for bistand til utførelse og aktiv dataforvaltning

Oppsummering

Rammer for veien videre

1. Informasjonsforvaltning er en støttefunksjon
2. Informasjonsforvaltning må integreres i øvrig oppgaveløsning
3. Vi må tydeliggjøre krav til informasjonsforvaltning ved utvidelse av systemlandskapet (utvikling eller anskaffelser)
4. Behov tilknyttet viderebruk må behandles som funksjonelle krav
5. Vi må sikre god datakultur og styrke behovssiden
6. Vi må sikre integrert informasjonsforvaltning i nye løsninger
7. Arkitekturfunksjonen må ta høyde og ansvar for nye krav
8. Videre utvikling må være datasentrisk

Områder for felles utforskning

1. Hva er et fungerende rammeverk for informasjonsforvaltning internt i en virksomhet?
2. Hvilke ikke-funksjonelle krav og leveranser burde offentlige virksomheter stille til egne utviklingsprosjekter med hensyn til orden i eget hus?
3. Hvilke krav burde offentlige virksomheter stille i forbindelse med anskaffelser med tanke på integrert informasjonsforvaltning?
4. Hvilke prinsipper skal legges til grunn for å vurdere verdien av data i offentlige virksomheter?
5. Hvilke prinsipper skal legges til grunn for å vurdere kostnad og prioritering av etablering av dataprodukter for viderebruk?
6. Hvordan burde modenhet på informasjonsforvaltningsområdet måles?
7. Finnes det interne prosesser for livssyklusforvaltning av data som kan beskrives generelt og fremdeles oppleves som relevante?
8. Hvordan går man frem for å formalisere hensyn til data i eksisterende virksomhetsprosesser?
9. Hvordan kan vi muliggjøre en teknisk arkitektur som tilstrekkelig balanserer hensyn til bruk og viderebruk av data?

25. august, 2021

Informasjonsforvaltning er ikke et mål i seg selv

Lånekassens rammeverk for informasjonsforvaltning

Gustav Aagesen, PhD

Leder Data og Informasjonsforvaltning (CDO)

gustav.aagesen@lanekassen.no